

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי-ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: חורף תשס"ב, 2002
מספר השאלון: 905061
לנבחנים אקסטרניים – 43

חיבור עברי והבנה

לעולים חדשים

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון – הבנה – $(15+35)$ – 50 נקודות
פרק שני – חיבור – (50×1) – 50 נקודות
סה"כ – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: מילון עברי-לועזי/לועזי-עברי ו/או מילון עברי-עברי, לפי בחירת התלמיד.
- ד. הוראות מיוחדות: 1. רשום את מספר השאלה בראש כל תשובה.
2. שים לב לכתב, לכתוב ולכללי הדקדוק.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רישום טייטות כלשהן על דפים מחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה! רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

פרק ראשון – הבנה (50 נקודות)

בפרק זה אחת-עשרה שאלות. עליך לענות על כולן.

הבנת קטע (35 נקודות)

קרא את הקטע שלפניך, וענה על כל השאלות 1-10 שאחריו.

בשביל זה יש חברים

(מעובד על-פי האנציקלופדיה למדעי החברה, ועל-פי כתבה מאת תי רותם, הארץ, אוגוסט 1998)

- פסקה א לפי הערך "מִשְׁחָק" באנציקלופדיה למדעי החברה, המשחק הוא פעולה חופשית ורצונית שנעשית לשם הנאה או כדי להשתחרר ממאמץ או ממתח. המשחק וההנאה ממנו משותפים גם לבני-אדם וגם לבעלי-חיים, אולם מה שנקרא "משחק חברתי-תרבותי" מיוחד רק לאדם.
- פסקה ב 5 למשחק החברתי-תרבותי יש כמה מאפיינים: הוא נמשך זמן מוגדר, ויש לו התחלה וסוף. הוא מתקיים במקום מיוחד, למשל, בבית (על לוח המשחקים של משחקי קופסה), בחצר או באצטדיון. משתתפים בו כמה בני-אדם המחלקים ביניהם תפקידים, והוא מתנהל לפי כללים שכל המשתתפים מקבלים אותם.
- פסקה ג המשחק החברתי-תרבותי יוצר מציאות משלו, המנותקת מהמציאות הרגילה. המשתתפים "משאירים בצד" את חייהם האמיתיים: תפקידיהם, דאגותיהם היום-יומיות ומעמדם בחברה. במציאות של המשחק המשתתפים מקבלים על עצמם תפקידים וכללים חדשים.
- פסקה ד פסיכולוגים וסוציולוגים מאמינים, כי בגלל המציאות המיוחדת הזו יש למשחק החברתי-תרבותי תפקיד מרכזי בפיתוח תכונות הכרחיות, המאפשרות לאדם לחיות חיים בריאים במשפחה ובחברה: המשחק יוצר קשר בין המשתתפים ומכריח כל משתתף לשמור על יחסים תקינים עם המשתתפים האחרים למרות התחרות והרצון לנצח; הוא גם מלמד את המשתתף לקבל ברצון חוקים וכללים. לכן ככל שילדים מִשְׁחָקִים יותר בִּמְשָׁחִים חברתיים, גָּדַל הסיכוי שבעתיד יהיה להם קל יותר להשתלב בחברה הרחבה, לציית לחוקיה ולקיים קשרים תקינים עם אחרים.
- פסקה ה 20 איך מִשְׁחָקִים היום? בחנויות מוצאים מִשְׁחָקִי קופסה וְשָׁנִים, כמו "מוֹנוֹפּוֹל", "שֵׁבֶץ נָא", "דְּמָקָה", "שְׁחֶמֶט", וגם משחקי מחשב חדשים, שבהם האדם מִשְׁחָק בדרך-כלל לבד מול המחשב.
- פסקה ו פסקה 25 בכתבה שהתפרסמה בעיתון "הארץ" מציינת תמר רותם שבשנים האחרונות חָבְרוֹת צעצועים בעולם השקיעו ממון רב בהקמת מחלקות המתמחות במשחקי מחשב. מנהלי החברות הניחו שמשחקים אלה יחליפו את המשחקים של פעם. אולם הִצְרָנִים של משחקי הקופסה האמינו שמשחקי המחשב לא יצליחו לתפוס את מקומם של המשחקים הישנים.

- פסקה ז ואכן, מחקרים של יצרני צעצועים מראים כי למרות המשיכה למשחקי המחשב, רבים עדיין נהנים לשחק עם חברים. כמו כן, בכתבה מסופר על סקר מקיף שנערך בארצות-הברית בשנת 1997, ובו נשאלו ילדים ומבוגרים בני 12-29 אם הם מעדיפים לשחק עם אדם או לבד מול המחשב. 84% מהנשאלים ענו שהם מעדיפים לשחק עם אדם, וליתר דיוק – עם חבר. הם ראו במשחקי הקופסה דרך מצוינת לבלות עם בני גילם.
- פסקה ח מדוע יש המעדיפים את קול שֶקְשׁוֹק הקוביות על ה"קליק של העכבר"? מה גורם למישהו לאהוב דווקא משחקי קופסה? מדוע בכלל אנשים עדיין נמשכים למשחקים הישנים בעידן המחשב?
- פסקה ט הנשאלים בסקר אמרו כי הם נהנים מהמפגש עם חברים, מקריאות השמחה הנלהבות שנשמעות במשחק ואפילו מקריאות האכזבה. "מול המחשב אתה מרגיש בדידות רבה", אמר אחד הנשאלים. נשאלים אחרים טענו כי המשחק בקבוצה באופן קבוע מחזק את תחושת השייכות החברתית, והמשחק עם הורים ואחים משמש הזדמנות לבילוי משפחתי.
- פסקה י נראה אם כן, ש"הצד האנושי" של משחקי הקופסה שומר עליהם, וגם היום, בעידן המחשב, הם לא איבדו מהקסם שלהם.

ה ש א ל ו ת

1. א. מה הן מטרות המשחק המשותפות לאדם ולחיה, על-פי פסקת הפתיחה? (2 נקודות)
- ב. העתק את המשפט שהנאמר בו נכון, לפי הקטע.
 - גם בני אדם וגם בעלי-חיים משחקים משחק חברתי-תרבותי.
 - רק בעלי-חיים משחקים משחק חברתי-תרבותי.
 - רק בני-אדם משחקים משחק חברתי-תרבותי.
 - רק בני-אדם צעירים משחקים משחק חברתי-תרבותי.(3 נקודות)
2. כתוב ארבעה מאפיינים של המשחק החברתי-תרבותי, לפי הקטע. (4 נקודות)
3. העתק את המשפט שהנאמר בו נכון, לפי הקטע.
 - המשתתפים במשחק החברתי-תרבותי משתפים את חבריהם בדאגות היום-יומיות.
 - המשתתפים במשחק החברתי-תרבותי מקבלים אותם תפקידים שיש להם בחברה.
 - המשתתפים במשחק החברתי-תרבותי פועלים במציאות דומה לזו שבה הם חיים.
 - המשתתפים במשחק החברתי-תרבותי פועלים במציאות שונה מזו שבה הם חיים.(3 נקודות)

4. "ככל שילדים משחקים יותר במשחקים חברתיים, גדל הסיכוי שבעתיד יהיה להם קל יותר להשתלב בחברה הרחבה" (שורות 17-19).
כתוב שלוש סיבות לכך, המופיעות בקטע. (3 נקודות)
5. כותרת הקטע היא "בשביל זה יש חברים".
בשביל מה, לפי הקטע, יש חברים? העתק למחברתך את התשובה הנכונה.
— כדי להחליף משחקי מחשב.
— כדי לנצח אותם במשחק.
— כדי לשחק ולבלות אִתָּם.
— כדי לשמור אִתָּם על יחסים טובים.
(3 נקודות)
6. לפי הקטע, ליצרנים של משחקי המחשב וליצרנים של משחקי הקופסה היו דעות שונות על סוג המשחקים שילדים ומבוגרים מעדיפים.
א. מה הייתה ההנחה של יצרני משחקי המחשב? (נקודה אחת)
ב. מה הייתה ההנחה של יצרני משחקי הקופסה? (נקודה אחת)
ג. איזו הנחה התבררה כנכונה? (נקודה אחת)
7. לפי הקטע, לְמִי או לְמֵה מכוונת כל אחת מהמילים שלפניך:
(1) והוא (שורה 8)
(2) לחוקיקָה (שורה 19)
(3) ובו (שורה 30)
(4) הם (שורה 32)
(4 נקודות)
8. בפסקה ד הפסיכולוגים והסוציולוגים מציגים את היתרונות של המשחק החברתי-תרבותי. אילו שני יתרונות מציינים הנשאלים בסקר, על-פי פסקה ט? (4 נקודות)

9. מהו הקשר ההגיוני בין פסקה ט לבין פסקה י?
א. הצגת בעיה והפתרון שלה.
ב. תיאור נתונים והסקת מסקנה.
ג. ציון סיבה ותוצאה.
ד. הצגת טענה והסבר.
העתק למחברתך את התשובה הנכונה. (3 נקודות)
10. הסבר במילים שלך את משפט הסייום של הקטע (פסקה י). (3 נקודות)
11. השלם בקטע שלפניך את המילים החסרות. (15 נקודות)
העתק למחברתך את המספרים (1)-(15), וכתוב ליד כל מספר רק את המילה שהשלמת.

שוב יוצא הזמר

(מעובד על-פי כתבה מאת ע' פלדור, "שער למתחיל", נובמבר 2001)

הזמר העברי (= השירים ששרים בעברית) הוא אחד המאפיינים המעניינים של הציונות ושל התנועה לארץ-ישראל. בתקופת הגלות יהודים בארצות השונות (1) שירים, אך אלה היו כמעט תמיד (2) דתיים.
עם עליית החלוצים לארץ ועם התפתחות היישובים, החקלאות והתעשייה (3) גם תרבות עברית חדשה, ונכתבו שירים עבריים מקוריים.
השירים עסקו ב (4) לא-דתיים כמו: עבודה, טבע ואהבה. החלוצים הצעירים שרו אותם בלילות (5) יום עבודה קשה. המנגינות היו מנגינות שהחלוצים הביאו אתם מארצות המוצא שלהם, (6) המילים היו עבריות וקשורות למציאות ב (7) החלוצים הרגישו שהשירים העבריים האלה הם (8) חשוב מהתחייה הלאומית של עם ישראל, המנסה לבנות חיים חדשים בארצו הישנה- (9)

לזמר העברי נשאר מקום של כבוד עד היום. במקומות (10) בארץ אפשר למצוא מקהלות. שירה בציבור (11) אחת מדרכי הבילוי החביבות על הישראלים. כשמדברים (12) ישראלים, הם אומרים שהשירה בציבור (13) להם הרגשה של חברות ושל שותפות. הם אוהבים גם שירים ומוזיקה לא (14) , אבל כאשר שרים שירים שנכתבו בארץ, יש לישראלים (15) מיוחדת, מפני שאלה שירים מקוריים ומיוחדים לישראל, ולא "יבוא" מחוץ-לארץ.

פרק שני – חיבור (50 נקודות)

כתוב (בהיקף של עמוד אחד בערך) על אחד מהנושאים 12-14.

12. המשחק החברתי

למשחק החברתי יש יתרונות רבים.

כתוב חיבור, ובו ספר על המשחק האהוב עליך ביותר.

הסבר מדוע הוא אהוב עליך, ובמה הוא תורם לחיך.

13. אין כמו חבר טוב

אמירה זו מעידה על החשיבות הרבה של החברות.

כתוב חיבור, ובו הסבר מדוע חשוב שיהיה לאדם חבר טוב.

הדגם את דבריך.

14. האדם והטבע

לפעמים האדם פוגע בטבע, כאשר הוא מנסה לשפר את איכות החיים.

כתוב חיבור, ובו תאר פעילויות של האדם הפוגעות בטבע, את התוצאות שלהן,

והפע את עמדתך.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך